

KLP Skadeforsikring AS
SFCR 2018

Rapport om Solvens og Finansiell stilling
(Solvency and Financial Condition Report)

Sammendrag.....	5
A. Virksomhet og resultater.....	7
A.1 Virksomhet	7
A.2 Forsikringsresultat.....	7
A.3 Investeringsresultat	9
A.4 Resultat fra øvrig virksomhet.....	10
A.5 Andre opplysninger	10
B. System for risikostyring og internkontroll	11
B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll.....	11
B.2 Krav til egnethet	13
B.3 Risikostyringssystem.....	13
B.4 Internkontrollsystem	16
B.5 Internrevisjonsfunksjonen.....	18
B.6 Aktuarfunksjonen	19
B.7 Utkontraktering.....	20
B.8 Andre opplysninger	21
C. Risikoprofil	22
C.1 Forsikringsrisiko	23
C.2 Markedsrisiko	23
C.3 Kredittrisiko	24
C.4 Likviditetsrisiko	25
C.5 Operasjonell risiko.....	25
C.6 Andre vesentlige risikoer	25
C.7 Andre opplysninger	26
D. Verdsettelse for solvensformål.....	28
D.1 Eiendeler.....	28
D.2 Forsikringstekniske avsetninger	30
D.3 Andre forpliktelser	34
D.4 Alternative verdsettelsesmetoder	35
D.5 Andre opplysninger	35
E. Kapitalforvaltning.....	36
E.1 Ansvarlig kapital	36
E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav	38
E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet.....	41
E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller	41

E.5	Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet.....	41
E.6	Andre opplysninger	41
	Godkjenning	41
	Templater	41

Sammendrag

Solvens II-regelverket ble innført fra 01.01.2016. Regelverket er det samme i alle land i EU og i EØS-området. Regelverket skal blant annet gi økt beskyttelse for forsikringstakerne. Solvens II stiller krav til offentliggjøring av informasjon, blant annet gjennom denne rapporten. Rapporten skal gi opplysninger om foretakets virksomhet og resultater, systemet for risikostyring og hvordan internkontrollen i foretaket fungerer. Rapporten skal også gi opplysninger om hvilke risikoer foretaket har, hvilke metoder som benyttes for verdsettelse av både eiendeler og forpliktelser samt en oversikt over foretakets sammensetning av solvenskapitalen. Solvenskapitalen skal dekke den risikoen foretaket har påtatt seg ved hjelp av lovbestemt solvenskapitalkrav.

KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikringsprodukter i Norge, og eies hundre prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap. Det leveres produkter innen offentlig marked, bedriftsmarked og personmarked. Morselskapet vurderer også risiko og kapitalbehov for gruppen under ett.

Selskapet er for tiden inne i en periode hvor vekst prioriteres fremfor høy avkastning på egenkapitalen. I 2018 falt likevel brutto opptjent premie med 6 millioner kroner til 1 338 millioner kroner, samtidig som avkastningen på egenkapitalen kun ble 1,0 prosent. Bakgrunnen for fallet var at selskapet ved inngangen til 2018 mistet en betydelig andel av selskapets offentlige portefølje. I løpet av 2018 har selskapet gjennom nye anbud gjenopprettet porteføljestørrelsen, men dette vil først få regnskapsmessig effekt for 2019. Både bedrifts- og privatmarkedet viste en vekst i 2018. For skadeårgang 2018 ble skadeprosenten 91,1. Inkludert avviklingsgevinsten på 143 millioner kroner (76 millioner kroner i 2017) ble skadeprosenten i regnskapsåret 2018 lik 79,9 prosent (84,2 prosent i 2017). Påløpte erstatninger falt med 70 millioner kroner til 1 013 millioner kroner, en reduksjon på 6,5 prosent fra 2017. Kostnadsprosenten for 2018 ble 24,6 prosent (21,8 prosent i 2017). Etter hvert som forretningsvolumet vokser, primært innenfor personmarkedet, vil kostnadsprosenten naturlig reduseres. Totalkostnadsprosenten ble 104,5 prosent (106,0 prosent i 2017).

Selskapet forvaltet ved årets utgang 4 164 millioner kroner (4 143 millioner kroner i 2017). Investeringsresultatet for 2018 ble 72 millioner kroner mot 238 millioner kroner i 2017. Nedgangen skyldes i all vesentlighet det svake finansmarkedet i 4. kvartal 2018. Diversifisering er et viktig element i risikostyringen av investeringsporteføljen. Det er et etablert prinsipp at investeringsporteføljen skal være godt diversifisert og omfatte ulike aktivaklasser, bransjer og regioner. Investeringsporteføljen inneholder instrumenter med ulik markedsrisiko og likviditet, ulik løpetid, ulik grad av kreditteksponering etc.

Risikostyringssystemet i KLP Skadeforsikring AS er organisert etter prinsippet om de tre forsvarslinjer. Dette er i tråd med moderne prinsipper for risikostyring og er tilpasset kravene i Solvens II. Administrerende direktør samt alle ledere og ansatte i de operasjonelle enhetene utgjør førstelinjen. De har det primære ansvaret for god risikostyring gjennom sitt ansvar for å utføre sitt arbeid i tråd med fullmakter, instruksjoner og retningslinjer. Ledere har utviklet forsvarlige rutiner og kontrolltiltak innenfor sine områder. Andrelinjen består av risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og compliancefunksjonen. Andrelinje overvåker risiko, gir råd og rapporterer risikobildet fra sine områder til administrerende direktør og styret. Tredjelinje består av selskapets internrevisjon. De overvåker at første- og andrelinjeforsvaret fungerer effektivt og gir en uavhengig bekreftelse av dette til styret.

Selskapets største risikoer er forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Disse fire risikoene inngår i beregningen av selskapets solvenskapitalkrav.

Selskapet hadde en kapitaldekning på 243 prosent per 31.12.2018 i henhold til Solvens II-regelverket. Dette viser en meget god soliditet. Selskapet benytter standardmetoden til solvensberegningene under Solvens II. Selskapet benytter ikke volatilitetsjustering eller matching adjustment. Selskapets beregnede solvenskapitalkrav ved utgangen av 2018 var 725 millioner kroner (758 millioner kroner per 31.12.2017). Selskapets solvenskapital var på samme tidspunkt 1759 millioner kroner (1 764 millioner kroner per 31.12.2017). Minstekapitalkravet var 326 millioner kroner per 31.12.2018 (341 millioner kroner per 31.12.2017), og selskapets kapital til å dekke minstekapitalkravet var 1 618 millioner kroner (1 668 millioner kroner per 31.12.2017). Minstekapitaldekningen etter Solvens II-regelverket var dermed 496 prosent per 31.12.2018 (489 prosent per 31.12.2017). Selskapet er godt kapitalisert til å møte fremtidig vekst og eventuelle ugunstige risikoresultater.

A. Virksomhet og resultater

A.1 Virksomhet

Følgende opplysninger gjelder for KLP Skadeforsikring AS sin virksomhet:

- a) Foretakets navn er: KLP Skadeforsikring AS.
Foretakets adresse er: Dronning Eufemias gate 10, PB 400 Sentrum, 0103 Oslo
- b) Finanstilsynet har det finansielle tilsynet med foretaket.
Finanstilsynets adresse er: Revierstredet 3, 0151 Oslo
- c) Foretakets eksterne revisor er PwC.
Ekstern revisors adresse er:
Dronning Eufemias gate 8, PB 748 Sentrum, 0191 Oslo
Kontaktperson er: Erik Andersen, erik.andersen@pwc.com.
- d) Foretaket eies hundre prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap
- e) Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP) er morselskap i KLP konsernet. KLPs heleide datterselskaper er organisert som aksjeselskaper. Følgende heleide datterselskaper inngår i konsernet:
 - KLP Skadeforsikring AS
 - KLP Forsikringsservice AS
 - KLP Bedriftspensjon AS
 - KLP Kapitalforvaltning AS
 - KLP Eiendom AS
 - KLP Bankholding AS med datterselskapet:
 - KLP Banken AS med datterselskapene:
 - KLP Kommunekreditt AS
 - KLP Boligkreditt AS
- f) KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikringsprodukter i Norge.
Det leveres produkter innen offentlig marked, bedriftsmarked og personmarked.

A.2 Forsikringsresultat

Selskapet hadde et resultat i 2018 på 18 millioner kroner før skatt. Et svakt finansresultat dro resultatet ned, men et godt forsikringsresultat med avviklingsgevinster for tidligere forsikringsår bidrar til et positivt regnskapsresultat.

Resultater per bransje og totalt resultat er vist i tabellene under.

Tabell: Resultat per bransje per 31.12.2018, beløp i millioner kroner

	Yrkes- skade	Inntekts- -tap	Motor trafikk	Motor øvrige	Brann og annen skade på eiendom	Ansvar	Assistanse	Helseforsik- ringer	Annet	Totalt 2018	Totalt 2017
Opptjent premie	97	76	132	280	461	52	39	130	1	1 268	1 287
Påløpt erstatning	-24	-37	-94	-262	-396	-55	-20	-125	0	-1 013	-1 083
Driftskostnader	-23	-18	-31	-65	-122	-13	-9	-30	-0	-312	-280
Andre inntekter	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	3
Finansinntekter	22	14	4	6	19	4	1	2	0	72	238
Resultat	71	36	12	-39	-38	-11	11	-23	1	18	164

Opptjent premie ble redusert med 18 millioner kroner til 1 268 millioner kroner, en reduksjon på 1,4 prosent. Det er segmentet offentlig/bedrift som er redusert etter flere tapte anbudsrunder ved inngangen til 2018. Segmentet privat hadde en stabil vekst i forretningsvolum gjennom 2018.

Påløpte erstatninger ble redusert med 70 millioner kroner til 1 013 millioner kroner, en reduksjon på 6,5 prosent fra 2017.

Avviklingsgevinsten i 2018 var 143 millioner kroner mot 76 millioner kroner i 2017.

Driftskostnader ble 312 millioner kroner, en økning på 32 millioner kroner tilsvarende 11,5 prosent i forhold til 2017.

Det ble oppnådd en finansavkastning på 1,8 prosent av investerte midler, noe som medførte 72 millioner kroner i finansinntekter, en nedgang på 166 millioner kroner fra 2017.

Tabell: Nøkkeltall for egen regning

Nøkkeltall for egen regning	2018	2017	Budsjett 2018
Skadeprosent	79,9	84,2	86,6
Kostnadsprosent	24,6	21,8	22,3
Totalkostnadsprosent	104,5	106,0	108,9

For Skadeårgang 2018 ble skadeprosenten 91,1. Inkludert avviklingsgevinsten på 143 millioner kroner ble skadeprosenten i regnskapsåret 2018 lik 79,9 prosent (84,2 prosent i 2017).

Selskapet har en høy andel langhalet forretning som medfører at selskapet har høye erstatningsavsetninger. En stor del av selskapets inntjening kommer fra finansinntekter generert av erstatningsavsetningene. Sett i lys av dette, er totalkostnadsprosentene tilfredsstillende.

Kostnadsprosenten er høyere enn i en normalsituasjon grunnet flere forhold hvorav noen nevnes her:

- Selskapets satsing i personmarkedet er fortsatt i en oppstartsfasen hvor kostnadene naturlig er høye
- Selskapets langhalede forretning utgjør en høyere andel av forretningsporteføljen enn i det norske markedet generelt. I langhalede bransjer vil skadeprosentene og kostnadsprosentene naturlig være høyere da en større del av skader og kostnader dekkes av finansinntektene

Etter hvert som forretningsvolumet vokser, primært innenfor personmarkedet, vil kostnadsprosenten naturlig reduseres. Av samme grunn vil selskapets andel langhalet forretning reduseres.

A.3 Investeringsresultat

KLP Skadeforsikring AS forvalter sine eiendeler på en forsvarlig måte i samsvar med forsiktighetsprinsippet¹ og foretakets mål. Kapitalforvaltningen er tilpasset selskapets risikoeksponering og bufferen i selskapet er avgjørende for hvilken risiko selskapet kan ta. Rammene for investeringene er gitt i selskapets investerings- og likviditetsstrategi. Det er fastsatt retningslinjer for kapitalforvaltningen og mandater, via rammer og fullmakter for handel, som er gitt forvalterne.

KLP Skadeforsikring AS forvaltet ved årets utgang 4 164 millioner kroner (4 143 millioner kroner i 2017). Forvaltningen av selskapets midler er utkontraktert til KLP Kapitalforvaltning AS og KLP Eiendom AS. Investeringsresultatet for 2018 ble 72 millioner kroner mot 238 millioner kroner i 2017.

Investeringsresultatet er gitt i tabellen under.

Tabell: Investeringsresultat fordelt på aktivaklasser, beløp i tusen kroner

Type aktiva	2018		2017	
	Avkastning	I %	Avkastning	I %
Aksjer	-30 138	-6,5 %	77 498	17,8 %
Renter omløp	-2 988	-0,1 %	51 918	3,1 %
Renter anlegg	60 545	3,7 %	58 378	3,9 %
Eiendom	50 095	7,5 %	55 565	8,9 %
Forvaltningskostnader	-5 474		-5 302	
Investeringsresultat	72 041	1,8 %	238 057	5,6 %

Totalresultatet etter skatt ble 3 millioner kroner i 2018 mot 141 millioner kroner i 2017. Dette resultatfallet skyldes i hovedsak svakt finansresultat og litt svakere forsikringsresultat for årets forretning. Resultatet er vist i tabellen under.

Tabell: Totalresultat for 2017 og 2018 i tusen kroner

	2018	2017	Endring
Resultat fra teknisk regnskap	-54 977	-74 324	19 347
Resultat fra ikke-teknisk regnskap	72 498	238 480	-165 982
Skattekostnad	-13 349	-20 228	6 879
Andre resultatkomponenter	-1 102	-2 598	1 496
Totalresultat	3 070	141 330	-138 260

Samlet avkastning på forvaltede midler ble 1,8 prosent (5,6 i 2017). Aksjeporteføljen hadde en samlet avkastning på minus 6,5 prosent. Renteplasseringer i henholdsvis omløps- og anleggsporetløjene ga -0,1 og 3,7 prosent avkastning. Også i 2018 ble verdien av selskapets to eiendomsinvesteringer oppskrevet. Porteføljen ga dermed en årsavkastning på 7,5 prosent.

¹ Artikkel 132 i direktiv 2009/138/EF og i Vedlegg til Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften artikkel 260 1 c) Håndtering av investeringsrisiko

Selskapet har ingen investeringer i verdipapiriserte instrumenter.

A.4 Resultat fra øvrig virksomhet

Alle vesentlige inntekter og utgifter er inkludert i det foregående.

A.5 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om virksomhet og resultater anses dekket i det foregående.

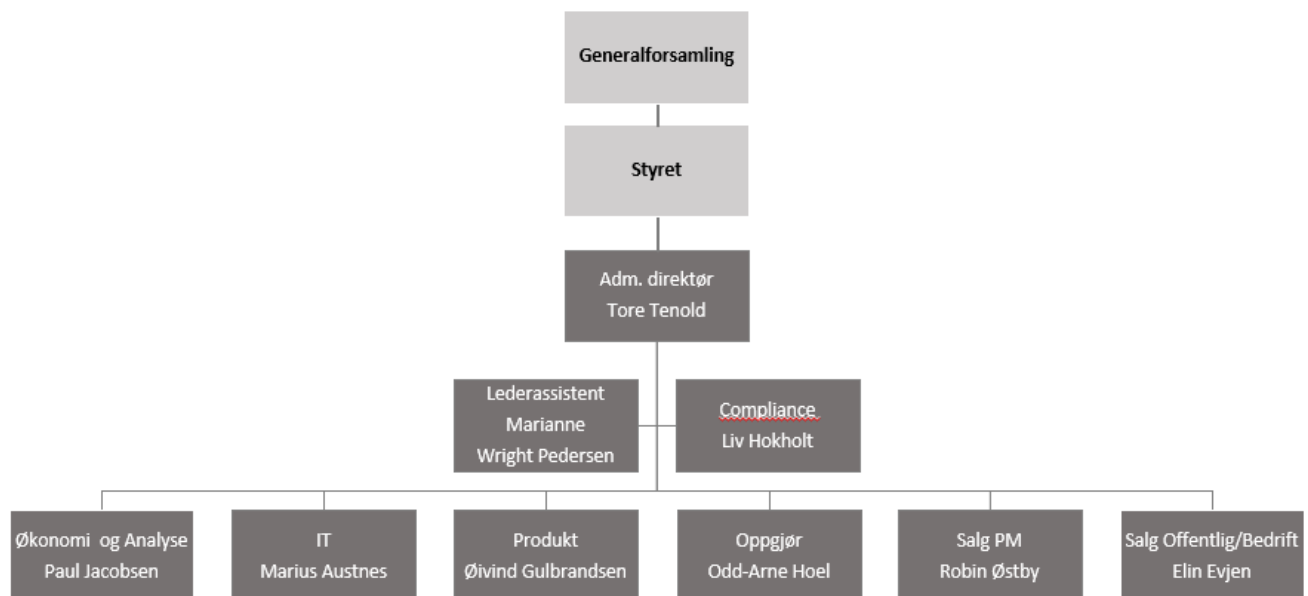
B. System for risikostyring og internkontroll

B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll

B.1.1 Roller og ansvar for administrasjon, ledelse og nøkkelposisjoner

KLP Skadeforsikring AS er organisert med et styre og en ledelse som består av administrerende direktør og seks seksjonsledere med ansvar for henholdsvis salg til personkunder, salg til offentlig marked og bedriftsmarkedet, skadeoppgjør, produkt, IT og stabsfunksjoner. Seksjonslederne rapporterer til administrerende direktør, som rapporterer til styret.

Figur: Internt organisasjonskart:



Generalforsamling

Styret i KLP utgjør generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS. Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet og velger styre, godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd. Generalforsamlingen velger ekstern revisor og godkjenner godtgjørelsen.

Styret

Styret fører tilsyn med selskapets daglige ledelse og selskapets virksomhet, herunder å påse:

- At det er etablert en klar ansvarsfordeling mellom styret og daglig ledelse, at det er fastsatt instruks for styret og administrerende direktør
- At kravene til organisering av foretaket og etablering av forsvarlige styrings- og internkontrollsystemer etterkommes
- At fordeling av roller og ansvar for kontrollfunksjonene i andre og tredjelinje er tydelig fastsatt gjennom retningslinjer
- At planer og budsjetter for foretakets virksomhet samt retningslinjer for virksomheten er fastsatt

- At selskapet har en klart definert risikoappetitt, herunder krav til kapitalisering definert i kapitalforvaltingsstrategi og kapitalplan
- At alle vesentlige risikoer er tilstrekkelig identifisert
- At styringen av alle vesentlige risikoer i selskapet er hensiktsmessig organisert, med tilstrekkelig hensyn til uavhengig overvåkning av risikoene og samsvar med overordnet risikoappetitt

Styret i KLP Skadeforsikring AS har syv medlemmer og to varamedlemmer. Tre medlemmer velges blant ansatte i eierselskapet. I tillegg velges to styremedlemmer med varamedlemmer av de ansatte i skadeselskapet. To styremedlemmer velges blant ansatte hos sentrale eiere i KLP. Konsernsjef i KLP er styrets leder.

Administrerende direktør

Administrerende direktør har ansvaret for den daglige ledelsen av KLP Skadeforsikring AS, samt å følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt knyttet til risikostyring og internkontroll.

Øvrige oppgaver for administrerende direktør er:

- Sørge for at risikostyring og internkontroll gjennomføres, dokumenteres, overvåkes og blir fulgt opp på en forsvarlig måte i tråd med selskapets retningslinjer og pålegg fra styret
- Fastsette nødvendige styrende dokumenter for hvordan selskapets risikostyring og internkontroll skal gjennomføres i praksis
- Løpende vurdere og følge opp endringer i selskapets risikoeksponering og påse at denne er innenfor styrefastsatt risikoappetitt. Ved vesentlige endringer eller brudd skal styret informeres
- Sørge for at styret får relevant og tidsriktig informasjon om gjennomføringen av selskapets risikostyring og internkontroll.
- Minimum én gang i året gi styret en samlet vurdering av risikosituasjonen, samt en vurdering av behovet for nye tiltak

B.1.2 Vesentlige endringer i styringssystemet som har skjedd i løpet av rapporteringsperioden

Selskapets stabsenhet ble per 1. oktober delt i to ved at selskapets IT enhet ble skilt ut som separat enhet med egen IT-leder rapporterende direkte til administrerende direktør.

B.1.3 Godtgjørelse i selskapet

Styret i morselskapet har vedtatt retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse. Denne retningslinjen regulerer prinsippene for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til alle ansatte i selskaper i KLP-konsernet. Styret i KLP Skadeforsikring AS har vedtatt de samme retningslinjene.

Hovedprinsipper for godtgjørelsesordningen:

KLP-konsernet skal ha konkurransedyktige lønns- og ansettelsesbetingelser sammenliknet med tilsvarende selskaper, men uten å være lønnsledende.

Det forventes at ansatte har et helhetlig syn på hva selskapene i konsernet tilbyr av godtgjørelser og goder. Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettfærdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalte krav til prestasjon og den godtgjørelse som gis.

Fast grunnlønn er hovedelement i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig skal bestå av forsikrings- og pensjonsordninger og naturalytelser.

Administrerende direktør har anledning til å fratre ved fylte 65 år.

B.2 Krav til egnethet

B.2.1 Egnethet og skikkethet

Selskapet sikrer at alle personer som leder virksomheten eller innehar andre sentrale funksjoner er egnet og skikket til å ivareta sine oppgaver og ansvarsområder. Ansvarsområder og oppgaver fremgår av den enkelte stillingsbeskrivelse. Vurderingen av egnethet gjøres av stillingens leder.

Personer som skal vurderes, fremlegger utfylt og signert skjema for opplysninger til bruk i vurderingen fastsatt av Finanstilsynet. De aktuelle personene vurderes ved ansettelse/valg, eller ved spesielle situasjoner. Det avgis årlig en bekreftelse på at ikke nye forhold har oppstått etter siste vurdering/bekreftelse.

Ved vurderingen av KLP-ansattes skikkethet, blir det også innhentet informasjon fra HR-avdelingen. Dette er typisk informasjon om eventuelle økonomiske uregelmessigheter overfor selskaper i KLP-konsernet. Det må også fremlegges kopi av politiattest som ikke er eldre enn tre måneder, samt utfylt og signert skjema for opplysninger til bruk i vurderingen, fastsatt av Finanstilsynet (rundskriv 14/2015). Det kan også innhentes informasjon fra Konkursregisteret og Regnskapsregisteret.

B.2.2 Krav til kvalifikasjoner, ferdigheter og kunnskap

Krav til kompetanse for risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen, compliancefunksjonen og internrevisjonsfunksjonen, er gitt i egne retningslinjer.

Styret i KLP Skadeforsikring AS har vedtatt, og reviderer årlig, en retningslinje for egnet- og skikkethet. Retningslinjen inneholder kvalifikasjonskrav som skal sikre hensiktsmessig mangfold av kvalifikasjoner, kunnskap og relevant erfaring for å sikre at selskapet er ledet og ført tilsyn med på en profesjonell måte. Denne retningslinjen sikrer at nøkkelpersoner inkludert administrasjonen, styret og ledelsen oppfyller disse kravene.

B.3 Risikostyringssystem

Risikostyring sikrer selskapets måloppnåelse gjennom identifisering og analyse av relevante risikoer som kan hindre måloppnåelse, samt tilrettelegger for effektive tiltak for å håndtere, kontrollere og rapportere risikoene. Relevante risikoer og internkontrolltiltak vurderes ved alle beslutninger om vesentlige endringer i virksomheten.

Styret beslutter retningslinjen for risikostyring og internkontroll, som fastsetter styrets krav til risikostyring og internkontroll i KLP Skadeforsikring AS, og de grunnleggende prinsipper, prosesser, roller og ansvar.

Risikostyringssystemet bidrar til å sikre selskapets måloppnåelse gjennom:

- Etablering av hensiktsmessige risikostrategier for å styre risikotakingen
- Identifisering, måling, overvåking og rapportering av alle vesentlige risikoer som kan hindre måloppnåelse
- Etablering av beredskapsplaner for å håndtere konsekvensene av gjenværende risikoer

Figur: Risikostyringssystemet



Strategier

Investerings- og likviditetsstrategien vedtas årlig, gjeldende for det kommende kalenderåret. Her vedtas blant annet mål for samlet risiko for markedsrisiko og forsikringsrisiko. Markedsrisikoen måles månedlig ved risikomålet Value at Risk (VaR), som er definert som det verditap man med en gitt sannsynlighet ikke vil overstige på en posisjon eller portefølje innenfor en gitt tidshorison.

Strategi for forsikringsrisiko vedtas årlig. Premien fastsettes på bakgrunn av tidligere års erfaringer. I tillegg til skadeprosenten inngår et kapitalbetjeningselement i premiefastsettelsen. Bransjer med høy usikkerhet i skadeprosenten vil ha et høyt kapitalbetjeningselement. I tillegg inngår reassuranseskostnader og administrasjonskostnader i vurderingene rundt fastsettelse av premienivåer. Markedsforhold påvirker også endelig premiefastsettelse.

Retningslinjer

Selskapet har utarbeidet et omfattende sett av retningslinjer, regelverk og instruksjoner som sikrer god risikostyring gjennom hensiktsmessige og grundige prosesser og prosedyrer. De fleste retningslinjene revideres årlig og godkjennes av styret, noen godkjennes av administrerende direktør. Noen av retningslinjene er konsernovergripende, det vil si at selskapet har samme retningslinjer som morselskapet. Administrerende direktør fastsetter videre det nødvendige regelverk for å gjennomføre retningslinjene.

Rapportering

Rapportering av risiko i KLP Skadeforsikring AS skjer på mange nivåer. I hvert styremøte inkluderer administrerende direktør aktuelle tema i sin rapportering. Styret mottar også en detaljert månedsrapport om selskapets utvikling.

Risikostyringsfunksjonen og aktuarfunksjonen utarbeider både kvartalsvise og årlige rapporter fra sine områder som styret behandler. Compliancefunksjonen utarbeider en årlig rapport til styret.

Beredskapsplaner

Kapitalplanen i KLP Skadeforsikring AS inneholder beredskapsplaner for manglende oppfyllelse av kapitalkrav. Kapitalplan utarbeides årlig og legger langsiktige føringer for selskapets kapitalisering.

B.3.1 Risikostyringsfunksjonen

Ansvarsområder

Risikostyringsfunksjonen sikrer at selskapet har en effektiv og hensiktsmessig risikostyring som bidrar til selskapets måloppnåelse.

Risikostyringsfunksjon overvåker risikostyringssystemet samt risikoprofilen og skal ha oversikt over de risikoer KLP Skadeforsikring AS har, eller kan bli, eksponert for.

Risikostyringsfunksjonen bistår administrasjonen, ledelsen og internrevisor samt andre funksjoner i å sikre og gjennomføre risikostyringssystemet på en effektiv måte.

Risikostyringsfunksjonen påser at styre- og ledelsesfastsatte rammer for risiko etterleves og er i samsvar med eksterne og interne krav, og vurderer om forutsetningene som benyttes i selskapets risikoberegninger er rimelige. De sørger i tillegg for at risikostyringskomiteen og styret til enhver tid er tilstrekkelig informert om konsernets samlede risikoprofil.

Årlig leverer selskapet en egevaluering av solvens og risiko, ORSA²-rapport til Finanstilsynet. Risikostyringsfunksjonen koordinerer utarbeidelsen av ORSA-, SFCR³- og RSR⁴-rapporten.

Hvordan funksjonen er implementert

Risikostyringsfunksjonen ivaretas av Seksjon Risikoanalyse og Kontroll i KLP. Funksjonen deltar på møter i risikostyringskomiteen, samt i styremøter der risikofaglige temaer diskuteres. Risikostyringsfunksjonen utarbeider kvartalsvise rapporter der risikobildet, samt aktivitetene som er gjennomført, beskrives. Rapporten fremlegges for administrerende direktør og styret. Se beskrivelse av de tre forsvarslinjer i B.4 Internkontrollsystem.

B.3.2 Egenvurdering av risiko og solvens

I ORSA prosessen vurderes solvenskapitalbehovet på kort og lang sikt, og hvordan dette skal oppfylles. ORSA prosessen er en sentral del av styrings- og beslutningsgrunnlaget i selskapet. ORSA prosessen er fastsatt av styret i en egen retningslinje. Retningslinjen fastsetter hovedprinsipper som krav til gjennomføring, ansvarsfordeling, resultatkrav og dokumentasjon. Prosessen gjennomføres årlig på vårparten og behandles normalt på styremøtet i mai.

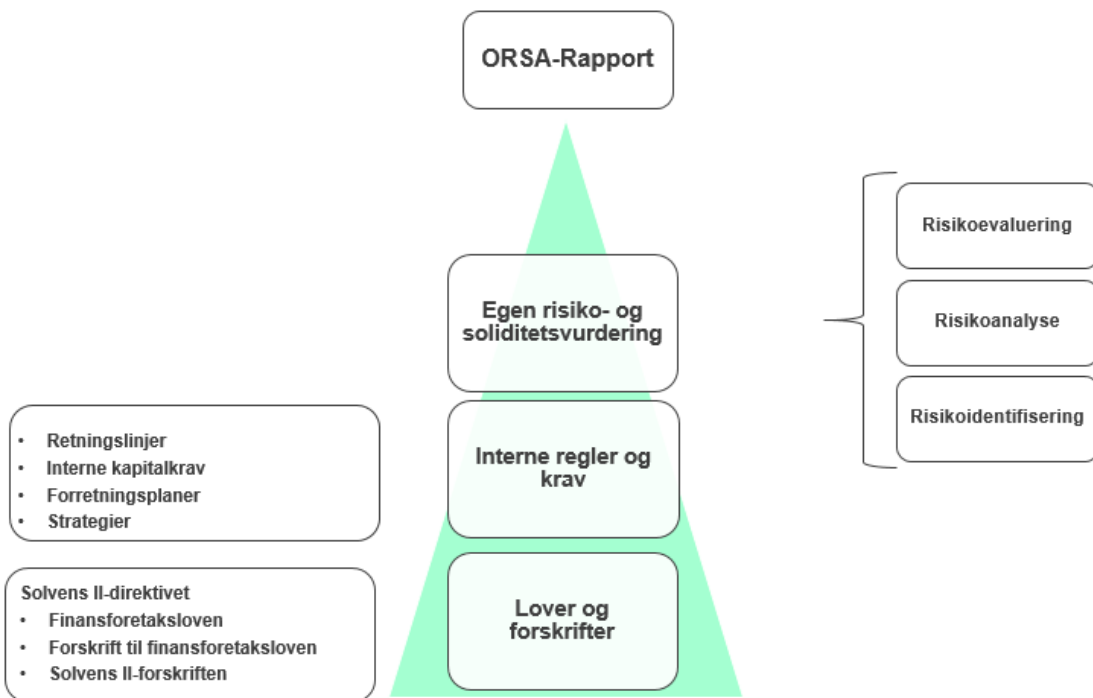
KLP Skadeforsikring AS sitt solvenskapitalbehov er gitt av det regulatoriske kapitalkravet da dette er høyere enn det som fremkommer ved å benytte egne forutsetninger og metoder.

² Egenvurdering av risiko- og kapitalsituasjon i selskapet (Own Risk and Solvency Assessment)

³ Rapport om Solvens og Finansiell stilling (Solvency and Financial Condition Report)

⁴ Regelmessig tilsynsrapportering (Regulatory Supervisory report)

Figur: Prosess for egenvurdering av risiko og solvens



ORSA prosessen bygger i stor grad på selskapets andre prosesser og strategier for styring av risiko og soliditet.

Risikostyringsfunksjonen har en sentral rolle i ORSA-prosessen, og har ansvar for å koordinere gjennomføringen av ORSA-prosessen. Prosessen følger et etablert sett av oppgaver som starter med innledende diskusjoner i risikostyringskomiteen. Her identifiseres momenter det skal legges vekt på i årets prosess, gjerne med bakgrunn i evalueringer og tilbakemeldinger fra forrige prosess.

Plan for ORSA og forslag til endringer i relaterte retningslinjer, behandles av styret før ORSA-prosessen starter. Dette gjøres normalt i 4. kvartal. Arbeid med sensitivitetstester, scenarioanalyser og spesielt utvalgte momenter foregår frem til slutten av mars hvor rapporten ferdigstilles.

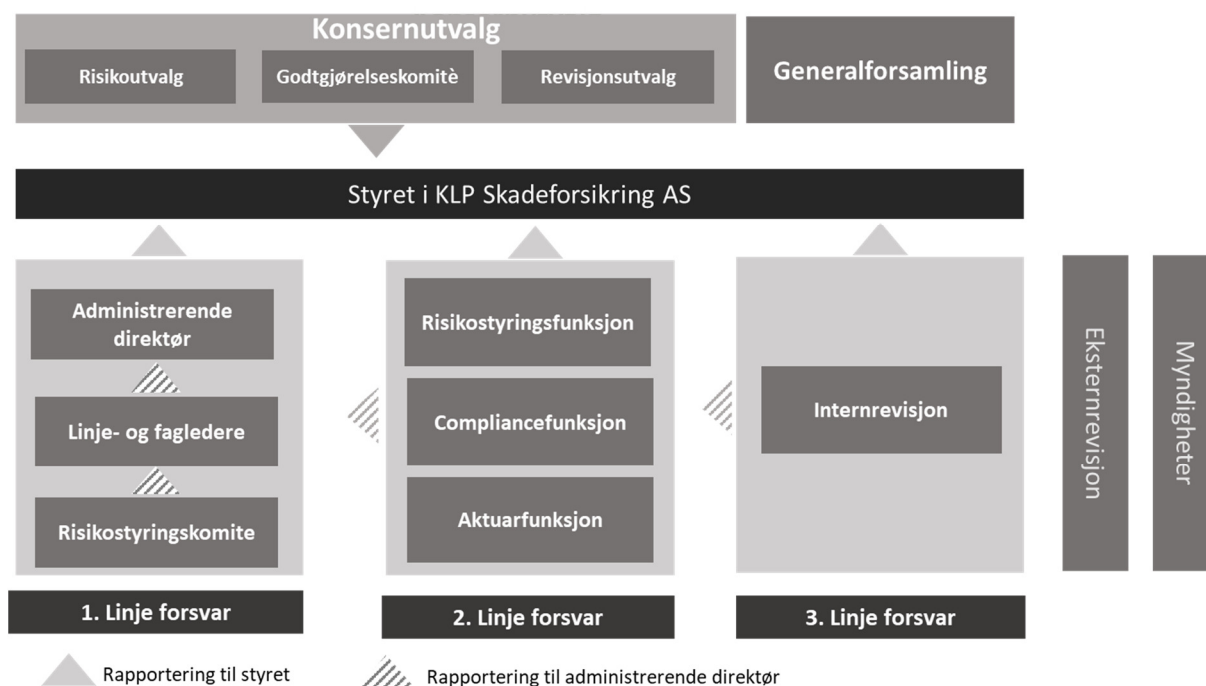
Styret gjennomgår og godkjenner prosessen. Først godkjennes retningslinje for ORSA og plan for ORSA og deretter selve rapporten. Dette sikrer styrets eierskap til prosessen.

B.4 Internkontrollsystem

B.4.1 Oversikt over systemet for risikostyring og internkontroll

Risikostyringssystemet i KLP Skadeforsikring AS er organisert etter prinsippet om de tre forsvarslinjer. Dette er i tråd med moderne prinsipper for risikostyring og er tilpasset kravene i Solvens II.

Figur: Oversikt over systemet for risikostyring og internkontroll



Administrerende direktør samt alle ledere og ansatte i de operasjonelle enhetene utgjør **førstelinj**. De har det primære ansvaret for god risikostyring gjennom sitt ansvar for å utføre sitt arbeid i tråd med fullmakter, instruksjoner og retningslinjer. Ledere har utviklet forsvarlige rutiner og kontrolltiltak innenfor sine områder.

Andrelinje består av risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og compliancefunksjonen. Andrelinje overvåker risiko, gir råd og rapporterer risikobildet fra sine områder til administrerende direktør og styret.

KLP Skadeforsikring AS har utkontraktert sin risikostyrings- og aktuarfunksjon til KLP ved seksjonen Risikoanalyse og Kontroll.

Tredjelinje består av internrevisjonen som overvåker at første- og andrelinjeforsvaret fungerer effektivt og gir en uavhengig bekreftelse av dette til styret.

Risikoutvalg og revisjonsutvalg

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av KLP, og har felles risikoutvalg med morselskapet. Morselskapet vurderer risiko og kapitalbehov for gruppen under ett. Risikoutvalget og revisjonsutvalget er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i KLP med fokus på risikostyring og internkontroll.

Godtgjørelseskomité

Godtgjørelseskomiteen (i konsern) er et saksforberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styrets behandling av kompensasjonsspørsmål. Utvalget tilrettelegger for at kravene i lov og forskrift om godtgjørelsesordninger overholdes. Medlemmene i utvalget er styreleder og styremedlemmer i KLP.

Risikostyringskomiteen

Administrerende direktør har etablert en komite som er hans rådgivende organ i saker som angår selskapets overordnede risiko og solvens. I komiteen deltar ledergruppen i tillegg til risikostyringsfunksjonen, en analytiker og ansvarlig for reassuranseoppfølgingen i selskapet.

Compliance-funksjonen deltar etter behov. Komiteen behandler også ORSA-prosessen og ORSA-rapporten, samt SFCR- og RSR-rapporten.

Som et ledd i selskapets risikostyring gjennomgår alle enheter årlig de operasjonelle risikoene som kan hindre enhetenes måloppnåelse. Enhetenes risikovurdering samles på selskapsnivå og utgjør grunnlaget for vurdering av selskapets totale operasjonelle risiko.

B.4.2 Compliancefunksjonen

Ansvarsområder

Compliancefunksjonen skal bistå ledelsen med å utarbeide og implementere et effektivt internkontrollsystem for å håndtere risiko for manglende etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Funksjonen bistår styret og ledelsen i å påse at KLP Skadeforsikring AS har implementert effektive prosedyrer for å sikre etterlevelse av gjeldende regelverk, herunder rammeverket for effektiv styring og kontroll.

Compliancefunksjonen arbeider både forebyggende gjennom rådgivning og veiledning, og gjennomfører kontrollaktiviteter for å påse at internkontrollen i virksomheten er effektiv. Dog er aktivitetene særlig rettet mot rådgivning, dialog, tilstedeværelse og opplæring. Målet for aktivitetene er å utvikle en organisasjonskultur der etterlevelse av rammeverket har en iboende verdi.

Compliancefunksjonen i KLP Skadeforsikring AS bidrar til:

- At styret, ledelsen og ansatte tilføres tilstrekkelig innsikt i, eller forståelse for, compliancerisikoen knyttet til aktuelt regelverk
- Å rapportere om forhold som har, eller kan få vesentlig betydning for virksomheten

Hvordan funksjonen er implementert

KLP Skadeforsikring AS har etablert en selvstendig Compliancefunksjon, som rapporterer direkte til administrerende direktør og styret i KLP Skadeforsikring AS.

Compliancefunksjonen utarbeider en årsplan som sikrer at relevante områder blir vurdert ut fra en risikobasert tilnærming. Det er fastsatt en egen retningslinje for compliancefunksjonen som revideres årlig av styret i KLP Skadeforsikring AS.

For å sikre uavhengighet har compliancefunksjonen ikke en utførende eller besluttsende rolle i virksomheten og utfører sine oppgaver på eget initiativ uten hindringer fra ledelsen eller øvrige ansatte. Compliancefunksjonen har tilgang til alle relevante lederfora i selskapet.

B.5 Internrevisjonsfunksjonen

B.5.1 Utøvelse av internrevisjonen

Internrevisor bidrar til at selskapet har hensiktsmessige og effektive prosesser for risikostyring, internkontroll, eierstyring og selskapsledelse. Internrevisjonen kontrollerer at KLP Skadeforsikring AS er organisert og drives på en forsvarlig måte, og i samsvar med gjeldende krav til virksomheten. Internrevisor rapporterer direkte til styret.

Basert på risikovurderinger med mer, utarbeides det en revisjonsplan for områder som skal revideres. Områdene som revideres er drifts- og støtteprosesser, risikostyringssystemer, IT-systemer og IT-sikkerhet, produkter og regulatoriske pålegg. Revisjonsplanen vedtas av styret.

Resultatet av revisjonen blir gjennomgått med operativ og ansvarlig leder for området som er revidert. Disse tar stilling til anbefalinger, og setter frist for implementering av anbefalingen(e). Revisjonsrapportene bli forelagt styret. Status på gjennomføring av

anbefalingene blir forelagt styret i internrevisjonens årsrapport. I internrevisjonens årsrapport gis det også en vurdering av virksomhets- og risikostyringen og vurdering av internkontrollen på hovedområder.

For å kunne utøve internrevisjonen på en god måte, følger internrevisjonen med på intern driftsrapportering, styresaker og rapporter, samt har kommunikasjon med ledelsen, risikostyrings-, compliance- og aktuarfunksjonen og eksternrevisor.

På eget initiativ eller etter anmodning fra administrasjonen, gjennomfører internrevisjonen også ad hoc undersøkelser eller oppgaver innen kontrollrelaterte problemstillinger.

B.5.2 Internrevisjonsfunksjonens uavhengighet og objektivitet

KLP Skadeforsikring AS utkontrakterer internrevisjonstjenester til seksjon Internrevisjon i KLP (morselskapet). Internrevisjonen er underlagt styret og er i sitt arbeide faglig uavhengig i forhold til de områder og personer som revideres. Styret i KLP foretar ansettelse, avskjedigelse og fastsetter betingelser for leder for internrevisjonen. Internrevisjonen har ikke noe operativt ansvar, resultatansvar eller beslutningsmyndighet innenfor de ulike virksomhetsområdene. Internrevisjonen gjennomfører ikke løpende driftsoppgaver, foretar ikke beslutninger og utfører ikke andre aktiviteter som svekker uavhengigheten eller objektiviteten.

Lederen av internrevisjonen skal årlig bekrefte overfor styret at internrevisjonen er uavhengig.

I retningslinje fra styret er internrevisorene pålagt å følge gjeldende lover, forskrifter og eventuelle pålegg fra Finanstilsynet og etiske regler og standarder gitt av The Institute of Internal Auditors.

Hvert femte år gjennomføres det en ekstern evaluering av internrevisjonen i KLP, den siste ble gjennomført i 2018. Revisjonsutvalget i KLP gjennomgår evalueringen og kommuniserer resultatet av denne til styret i KLP.

B.6 Aktuarfunksjonen

Aktuarfunksjonen sikrer at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er hensiktsmessige og effektive.

Aktuarfunksjonen utarbeider minst én gang per år en skriftlig rapport som skal framlegges for administrerende direktør i KLP Skadeforsikring AS. Rapporten dokumenterer alle oppgaver som aktuarfunksjonen har utført, samt resultatene av dem, og identifisere eventuelle mangler og gir anbefalinger om hvordan manglene bør rettes opp.

Aktuarfunksjonen ivaretar følgende:

- Sikring av at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er hensiktsmessige
- Vurdering av om dataene som benyttes i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet
- Sammenligning av beste estimat mot foretakets erfaringer
- Informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringstekniske avsetninger er pålitelige og tilstrekkelige
- Etterprøving av eventuelle forenklete beregninger av beste estimat som er basert på tilnærmede verdier (approksimasjoner) og individuelle vurderinger av meldte erstatningstilfeller (erstatningsavsetninger)

- Uttale seg om foretakets retningslinjer for tegning av forsikringer
- Uttale seg om foretakets gjenforsikringsordninger er tilstrekkelige
- Bidra til effektiv gjennomføring av risikostyringsystemet, særlig med hensyn til risikomodelleringen som danner grunnlaget for beregningen av solvenskapitalkravet og egenvurderingen av foretakets kapitalbehov

Hvordan funksjonen er implementert

Rollen som utførende aktuar i KLP Skadeforsikring AS innehas av sjefaktuar i KLP Skadeforsikring AS (førstelinjen). Rollen som kontrollerende aktuar innehas av aktuar som organisatorisk er ansatt i konsernets seksjon for Risikoanalyse og Kontroll. Både sjefaktuar og aktuarfunksjonen er utdannede aktuarer og begge er medlemmer av Den norske Aktuarforening.

Begge aktuarene er medlem av risikostyringskomiteen for KLP Skadeforsikring AS. De har tilgang til styresaker i selskapet og deltar i styremøter der aktuarielle og risikofaglige temaer diskuteres.

Aktuarfunksjonen utarbeider årlig en skriftlig rapport som framlegges for administrerende direktør og styret i KLP Skadeforsikring AS.

B.7 Utkontraktering

Det er vedtatt en felles retningslinje for utkontraktering for konsernet. Retningslinjen er vedtatt av styret i KLP og er førende for tilsvarende retningslinjer i alle datterselskapene. KLP Skadeforsikring AS sin retningslinje for utkontraktering er identisk med morselskapets retningslinje. Retningslinjen inneholder følgende:

- Formål
- Virkeområde
- Selskapets ansvar ved utkontraktering
- Nærmere om hva som anses som utkontraktering i et skadeselskap
- Overordnede prinsipper for utkontraktering
- Meldeplikt
- Krav til oppdragsavtalen
- Kontroll av oppdragstakers virksomhet
- Oversikt over utkontraktert virksomhet
- Forhold til annet regelverk
- Revisjon
- Dokumenthistorikk

Utkontraktering av kritiske eller viktige funksjoner og oppgaver i KLP Skadeforsikring AS er beskrevet under.

- Drift / forvaltning av deler av selskapets IT-systemer
- Forvaltning av selskapets investeringsmidler – konsernintern utkontraktering
- En del kontoradministrative tjenester – konsernintern utkontraktering
- Enkelte skadehåndteringstjenester

KLP Skadeforsikrings AS sitt ansvar for risikostyring og internkontroll omfatter også utkontraktert virksomhet. Utkontraktering fratrukker ikke selskapet ansvar overfor kunder eller offentlige myndigheter.

B.8 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om system for risikostyring og internkontroll anses dekket i det foregående.

C. Risikoprofil

Risiko knytter seg til hendelser som kan påvirke inntjeningen i positiv eller negativ retning.

Selskapets største risikoer er:

- **Forsikringsrisiko**
Omfatter de risikoer som selskapet er eksponert for gjennom sin forsikringsvirksomhet.
- **Markedsrisiko**
Omfatter de risikoer som selskapet er eksponert for gjennom sine investeringer.
- **Motpartrisiko**
Omfatter risikoen for at en eller flere motparter ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til kontrakter tegnet med selskapet.
- **Operasjonell risiko**
Risikoen for en operasjonell uønsket hendelse medfører et økonomisk tap for selskapet.

Disse fire risikoene inngår i beregningen av selskapets solvenskapitalkrav. Kvantifisering av risikoen i selskapet gjøres ved bruk av standardmetoden under Solvens II-regelverket.

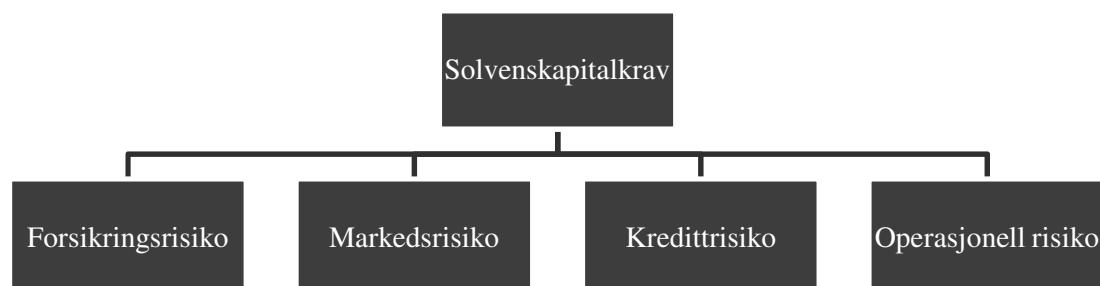
Solvenskapitalkrav etter Solvens II-reglene beregnes utfra ulike stress (tap) på forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartrisiko og operasjonell risiko. De ulike stressene er satt slik at sannsynligheten for å få et tap større enn dette solvenskapitalkravet, kun forventes i 1 av 200 år, altså med en sannsynlighet på 0,5 prosent. Stressfaktorene er gitt av EIOPA⁵ og er felles for alle forsikringsselskap som omfattes av Solvens II-regelverket.

Det er også andre former for risiko, som risiko for endret konkurransesituasjon og omdømmerisiko. Dette er risiko for at selskapet taper fremtidige inntekter uten at det skaper et kapitalbehov nå.

KLP Skadeforsikring AS foretar også beregninger basert på egne forutsetninger ved hjelp av en egen modell kalt MetaRisk modellen. Resultatene benyttes til flere typer analyser og risikostyring. De viktigste bruksområdene er optimalisering av selskapets reassuranseprogram og verifisering av selskapets solvenskrav.

Den egenutviklede modellen gir lavere tapspotensial enn standardmodellen under Solvens II-regelverket. Det er derfor konkludert med at Solvens II-regelverket gir et (mer enn) strengt nok kapitalkrav for selskapet.

Figur: Hoveddrivere for solvenskapitalkravet



⁵ European Insurance and Occupational Pensions Authority

C.1 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen kan deles i to deler. Premierisiko og reserverisiko

Premierisiko

Premierisiko er knyttet til fremtidig eksponering, fremtidige skader og tilhørende kostnader. Eksponeringer oppstår ved uavløpt risiko for kontrakter som allerede er tegnet og fra fremtidige tegnede kontrakter. Riktig premiefastsettelse, gode tegningsregler og riktig reassuransebeskyttelse er viktige i forhold til å styre denne risikoen.

Premien fastsettes på bakgrunn av tidligere års erfaringer rundt skadekostnader. Usikkerhet rundt forventningen er også avgjørende for fastsettelsen av premienivåene. I tillegg inngår reassuransekostnader og administrasjonskostnader i vurderingene rundt fastsettelse av premienivåer. Markeds- og konkurranseforhold kan også ha påvirkning.

Reserverisiko

Reserverisikoen er risikoen for at erstatningsreserven ikke er tilstrekkelig til å dekke allerede inntrufne skader, det vil si at det faktiske beløpet som skal dekke skaden, er høyere enn det beløpet som er satt av til å dekke skaden. Reserverisiko er altså knyttet til tidligere forretning. Reserverisikoen omfatter både inntrufne men ikke rapporterte skader og rapporterte men ikke oppgjorte skader.

Samlet forsikringsrisiko

Solvens II-regelverket gir oss ett samlet tapspotensiale på forsikringsrisikoen per 31.12.2018 på 490 millioner kroner (479 millioner kroner per 31.12.2017). I ett av to hundre år er forventet tap lik dette.

Det forventes noe økning i tapspotensialet for forsikringsrisiko fra Solvens II i tiden fremover. Økningen kommer hovedsakelig som følge av økt forretningsvolum. Økningen i tapspotensialet forventes ikke å være betydelig.

C.2 Markedsrisiko

Selskapets markedsrisiko oppstår i forvaltningen av selskapets kapital. Kapitalen består av selskapets egenkapital og de forsikringstekniske avsetningene. Selskapet ønsker en portefølje med høyest mulig avkastning, der forvaltningen til enhver tid er styrt av en forsvarlig finansforvaltning hensyntatt de forpliktelsene og den soliditet selskapet har.

Selskapet forvaltet verdier for 4,2 milliarder kroner per 31.12.2018.

Diversifisering er et viktig element i risikostyringen av investeringsporteføljen. Det er et etablert prinsipp at investeringsporteføljen skal være godt diversifisert og omfatte ulike aktivklasser, bransjer og regioner. Investeringsporteføljen inneholder instrumenter med ulik markedsrisiko og likviditet, ulik løpetid, ulik grad av kreditteksponering etc.

KLP Skadeforsikring AS investerer i instrumenter og aktivklasser hvor risikoen kan identifiseres, måles, overvåkes og rapporteres. Dette gjelder både for likvide instrumenter som noterte aksjer og obligasjoner, men også for mindre likvide investeringer innenfor unoterte aksjer og obligasjoner, eiendom og andre rentebærende instrumenter i den grad det er aktuelt.

Derivater benyttes primært innenfor risikostyring til kostnads- og tidseffektiv implementering av porteføljeendringer, samt innenfor valutasikring. I tillegg kan derivater også benyttes til å effektivisere kapitalforvaltningen.

Vår vurdering er at porteføljen oppfyller kravene til forsvarlig kapitalforvaltning ("forsiktighetsprinsippet") som gitt i artikkel 308 nr. 3 bokstav d i Vedlegg til Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften. Selskapet følger også selskapets investerings- og likviditetsstrategi, samt retningslinje for styring av investeringsrisiko. De to siste er gitt av styret i KLP Skadeforsikring AS. Rammene for forvaltning av selskapets kapital og reassuransse blir årlig evaluert av selskapets styre.

Figur: Hoveddrivere for markedsrisiko



Markedsrisikoen er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på ulike aktiva. Markedsrisikoen avhenger både av hvor stor eksponeringen er i de ulike aktiva og av volatiliteten i markedsprisene samt endring i kredittmarginer (spreadrisiko) og endringer i valutakurser.

De forskjellige risikotypene påvirker hverandre. En matching av forsikringsforpliktelsene og investeringene vil kunne motvirke hverandre. Ved en rentenedgang vil neddiskontert erstatningsavsetning øke samtidig som det oppstår en umiddelbar gevinst på foretatte investeringer. Økt behov for erstatningsavsetninger kan dermed i stor grad dekkes av gevinst på investeringene. Motsatt ved en renteøkning, vil tap på investeringene motvirkes av at neddiskonterte erstatningsavsetninger reduseres.

Konsentrasjonsrisiko er risikoen for endringer i markedsverdi av aksjer, obligasjoner og renteeksponeringer som inngår i spreadmodulen, som følge av vesentlig konsentrasjon mot en enkelt motpart.

Den største ikke-statlige enkelteksponering i investeringsporteføljen per 31.12.2018 utgjorde 117,0 millioner kroner (123,4 millioner kroner i 2017), tilsvarende 2,6 prosent av samlede investeringsaktiva (3,0 prosent i 2017).

KLP Skadeforsikring AS har investeringer i fond forvaltet av KLP Kapitalforvaltning AS og valutasikrer deler av sin internasjonal eksponering på lik linje med fondene. Økonomisk sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater. KLP Skadeforsikring AS sine eiendomsinvesteringer er i norske kroner.

Solvens II-regelverket gir oss ett samlet tapspotensiale på markedsrisikoen per 31.12.2018 på 540 millioner kroner (583 millioner kroner per 31.12.2017). I ett av to hundre år er forventet tap lik dette.

Det forventes noe økning i tapspotensialet for markedsrisiko fra Solvens II i tiden fremover. Økningen kommer hovedsakelig som følge av økt forvaltning og ikke fra økning i risikoutsatte investeringsalternativer. Selskapet har gode marginer til solvenskravet, slik at dette ikke bør legge strenge føringer på investeringsstrategien.

C.3 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at motparter ikke kan oppfylle sine gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter tap på utlån og tap knyttet til bankinnskudd, eller

manglende kontraktoppfyllelse fra motparter i gjenforsikringsavtaler eller finansielle derivater. Tap i verdipapirporteføljen som kan knyttes til disse typer tap, er kategorisert som markedsrisiko.

Derivater benyttes kun i forvaltning av aksje- og rentefondene selskapet har investeringer i. Selskapet benytter derivater kun til sikringsformål. Eksponering og risiko fra derivatavtalene er derfor liten.

Selskapet sprer avgitt forsikringsansvar på et bredt utvalg av reassurandører. Ingen reassurandør hadde svakere kredittrating enn A- ved avtaleinngåelse. Gjenforsikringsavtalene dekker kun storskader. Per 31.12.2018 er samlet gjenforsikringsandel av inntrufne skader 63 millioner kroner og motpartsrisikoen mot disse er liten. Motpartsrisiko for en potensiell katastrofehendelse som skal dekkes av reassurandørene er større i henhold til Solvens II-regelverket.

Kredittrisiko knyttet til øvrige fordringer kan ikke unngås. Imidlertid er store deler av selskapets fordringer knyttet mot kommuner og offentlig virksomhet som naturlig har lav risiko for mislighold.

Solvens II-regelverket gir ett tapspotensiale på 77 millioner kroner per 31.12.2018 på kredittrisikoen (88 millioner kroner per 31.12.2017).

C.4 Likviditetsrisiko

KLP Skadeforsikring AS har tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld. Dette er sikret ved at en stor del av selskapets eiendeler er likvide. Likviditetsrisikoen for selskapet knytter seg først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler for å møte forpliktelser ved forfall. Store deler av investeringene er i rentebærende fondsandeler uten innløsningskostnad, og kostnaden ved frigjøring av likviditet vil derfor være tilnærmet lik null.

Behovet for likviditet er først og fremst knyttet til utbetaling av erstatninger og til dekning av løpende driftskostnader. Ekstraordinære skadehendelser og samtidige utbetalinger av større skadeerstatninger, kan skape et likviditetsbehov ettersom erstatninger skal utbetales fortløpende. Noe likviditetsbehov vil oppstå umiddelbart, men man kan i de fleste tilfeller anta at utbetalingene vil spres over en lengre periode. Ekstraordinære skadehendelser dekkes hovedsakelig av våre reassuranseavtaler.

Samlet forventet overskudd i fremtidig premie på inngåtte kontrakter er 39 millioner kroner. Her er også forventet kostnad ved inngåtte reassuranseavtaler trukket i fra.

C.5 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser/systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, inkludert juridisk risiko.

Solvens II-regelverket ga oss ett tapspotensiale på operasjonell risiko per 31.12.2018 på 54 millioner kroner (58 millioner kroner per 31.12.2017). I ett av to hundre år er forventet tap lik dette beløpet.

C.6 Andre vesentlige risikoer

Det er ikke avdekket andre vesentlige forhold knyttet til selskapets risikoprofil.

C.7 Andre opplysninger

Totalt sett har selskapet beregnet et samlet solvenskapitalkrav etter diversifisering per 31.12.2018 på 725 millioner kroner (758 millioner kroner per 31.12.2017) med en tilhørende solvenskapital på 1 759 millioner kroner (1 764 millioner kroner per 31.12.2017). Dette gir en solvenskapitaldekning på 243 prosent, noe som er meget solid (233 prosent per 31.12.2017). Verdsettelsen av solvenskapitalen er beskrevet mer utfyllende i kapittel D. Verdsettelse for solvensformål og solvenskapitaldekningen er beskrevet mer utfyllende i kapittel E. Kapitalstyring. Alle beregningene er gjort i henhold til Solvens II-regelverket.

For å vurdere kapasitet til å stå imot svingninger og uforutsette hendelser innenfor det som må kunne påregnes i årene fremover, har selskapet gjennomføre sensitivitetstester og scenarioanalyser. Testene er definert i forkant av prosessen og er adressert hovedrisikodriverne til selskapet og områder hvor selskapet er spesielt utsatt. Testene gir et utgangspunkt for å vurdere evnen til å oppfylle interne og eksterne kapitalkrav under endrede forutsetninger. Sensitivitetsanalyse innebærer at én faktor endres av gangen, mens scenarioanalyser defineres som vurdering av effekten av en kombinasjon av flere faktorer. Følgende forutsetninger legges til grunn for de ulike risikodriverne:

- **Aksjer:** Markedsverdiene for aksjer øker / faller med +/- 25 prosent. Dette har betydning for tilgjengelig solvenskapital. Den symmetriske justeringsfaktoren beregnes på nytt inkludert økning / fall på +/- 25 prosent, og kapitalkravet beregnes på nytt.
- **Renter:** Rentekurven parallellforskyves 100 basispunkter opp / ned. Verdi av eiendeler og forpliktelser beregnes på nytt, og ut fra dette beregnes ny solvenskapital og nytt solvenskapitalkrav.
- **Spread:** Spread-påslaget endres med 100 basispunkter opp / ned. Dette har en effekt på tilgjengelig kapital, og kapitalkravet beregnes på nytt.
- **Eiendom:** Markedsverdiene for eiendom øker / faller med +/- 20 prosent. Dette har betydning for tilgjengelig solvenskapital, og kapitalkravet beregnes på nytt.

Tabellen under viser de ovennevnte scenarioene med tilhørende effekt på solvenskapitalmarginen.

	Solvenskapitaldekningen
Utgangsverdi	243 %
Aksjer ned 25 %	239 %
Aksjer opp 25 %	233 %
Renter ned 100 basispunkter	244 %
Renter opp 100 basispunkter	232 %
Spread ned 100 basispunkter	261 %
Spread opp 100 basispunkter	223 %
Eiendom ned 20 %	232 %
Eiendom opp 20 %	255 %

Når markedsverdier for aksjer går ned med 25 prosent, blir kapitalen redusert med 108 MNOK (6,1 prosent) mens samlet kapitalkravet er redusert med 34 MNOK (4,7 prosent). Reduksjonen i kapitalen er relativt større enn reduksjonen i solvenskapitalkravet. Dette fører til den tilsvarende kapitaldekningen går ned med 4 prosentpoeng.

Når markedsverdier for aksjer går opp med 25 prosent, blir kapitalen økt med 108 MNOK (6,1 prosent) mens samlet kapitalkravet økt med 76 MNOK (10,5 prosent). Relativ økning i kapitalkravet er større enn relativ økning i kapitalen. Dette fører til en reduksjon i

solvenskapitaldekningen på 10 prosentpoeng. Hvordan endringer i markedsverdier for aksjer påvirker solvenskapitaldekningen avhenger av aksjestressfaktorene og eksponeringer på betraktningstidspunktet.

Tabellen over viser at selskapet er godt kapitalisert under alle disse sensitivitetstestene.

Hvis vi kombinerer alle variantene som bidrar negativt til solvenskapitaldekningen, det vil si aksjer opp 25 prosent, renter ned 100 basispunkter, spread opp 100 basispunkter og eiendom ned 20 prosent, vil solvenskapitaldekningen bli 195 prosent. Dette viser at selskapet vil være godt kapitalisert også etter et slikt scenario.

D. Verdsettelse for solvensformål

D.1 Eiendeler

Eiendelene per 31.12.2018 under Solvens II og bokførte eiendeler i regnskapet, er sammensatt som følger:

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2018

Eiendeler	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Immaterielle eiendeler	0	44
Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	29	0
Investeringer	4 210	4 160
-Investeringer i tilknyttede foretak (eiendom ans)	677	677
-Obligasjoner	1 650	1 599
-Verdipapirfond mv	1 884	1 884
Gjenforsikringsandel	33	63
Fordringer direkte forsikring	-52	194
Fordringer gjenforsikring	8	8
Fordringer ikke forsikringsrelaterte	0	0
Kontanter og kontantekvivalenter	26	26
Sum eiendeler	4 254	4 495

Tabellen under er per 31.12.2017

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017

Eiendeler	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Immaterielle eiendeler	0	26
Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	18	0
Investeringer	4 234	4 142
-Investeringer i tilknyttede foretak (eiendom ans)	653	653
-Obligasjoner	1 634	1 542
-Verdipapirfond mv	1 947	1 947
Gjenforsikringsandel	65	118
Fordringer direkte forsikring	-7	194
Fordringer gjenforsikring	7	7
Fordringer ikke forsikringsrelaterte	0	0
Kontanter og kontantekvivalenter	108	108
Sum eiendeler	4 426	4 594

Verdsettelsen under Solvens II gjøres til virkelig verdi. I forhold til regnskapet, medfører det en forskjell for KLP Skadeforsikring AS i:

- Immaterielle eiendeler
- Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)
- Hold til forfall-investeringer
- Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger
- Fordringer mot forsikringstakere

Forskjellene mellom Solvens II-verdiene og bokførte verdier i regnskapet er beskrevet under.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler verdsettes til kroner null i henhold til Solvens II-regelverket.

Selskapets bokførte immaterielle eiendeler var 44 millioner kroner per 31.12.2018 (26 millioner kroner per 31.12.2017) og bestod av aktiverte IT-systemer. Ved videreutvikling eller kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader for å få systemet installert og klart til bruk. Systemendringer som betraktes som vedlikehold, kostnadsføres løpende. Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

Eiendeler ved utsatt skatt (utsatt skattefordel)

Den utsatt skattefordelen var 29 millioner kroner per 31.12.2018 (18 millioner kroner per 31.12.2017). Denne er ført som en eiendel i henhold til Solvens II-regelverket.

I henhold til regnskapsregelverket er dette ikke en eiendel.

Investeringer

Solvens II-regelverket benytter virkelig verdi og viser 4 210 millioner kroner per 31.12.2018 (4 234 millioner kroner per 31.12.2017). Bokført regnskapsverdi var 4 160 millioner kroner (4 142 millioner kroner i 2017). Differansen var 50 millioner kroner per 31.12.2018 (92 millioner kroner per 31.12.2017).

Forskjellen er oververdier i selskapets hold-til-forfall portefølje.

Det vises til kapittel D.1.3 for nærmere redegjørelse for verdsettelsesprinsippene innenfor de forskjellige investeringskategoriene.

Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger

Solvens II-verdien for gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger er virkelig verdi beregnet til 33 millioner kroner per 31.12.2018 (65 millioner kroner per 31.12.2017). Bokført regnskapsverdi var på samme tidspunkt 63 millioner kroner (118 millioner kroner per 31.12.2017).

Forskjellen på 30 millioner kroner fremkommer ved at Solvens II-verdien hensyntar

- Kontantstrømmer for aksepterte gjenforsikringsavtaler som ikke er påbegynt. Selskapet har tegnet reassuranseavtaler som gjelder fra 01.01.2019. Disse er hensyntatt i Solvens II-balansen med forventet avgitt premie frem i tid og forventet mottatt gjenforsikringsandel av erstatninger.
- For løpende kontrakter hensyntar Solvens II-verdiene tiden frem til betalingen, dvs at det er foretatt en neddiskontering.
- Det også en liten justering ved at Solvens II-verdien hensyntar forventet tap på fordringer mot gjenforsikringsselskapene.

Fordringer mot forsikringstagere

Solvens II-verdien er beregnet til -52 millioner kroner per 31.12.2018. Bokført regnskapsverdi var på samme tidspunkt 194 millioner kroner.

Forskjellen på 247 millioner kroner fremkommer ved at Solvens II-beregningene ikke tar med forfalte ikke fakturerte beløp som hovedsakelig består av fremtidige termininnbetalinger. Solvens II-verdien av forpliktelsene gitt ved forsikringstekniske avsetninger blir justert tilsvarende ved at disse fremtidige kontantstrømmene hensyntas i premieavsetningene.

D.1.1 Investeringseiendom

KLP Skadeforsikring AS eier andeler i Byporten ANS og i Frydenlund eiendom ANS. Disse investeringene klassifiseres som investeringseiendom og består av bygninger og tomter, og vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Selskapet benytter en verdsettelsesmodell for å beregne markedsverdi.

D.1.2 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Selskapets derivater inngår i denne kategorien med mindre de inngår som en del av en sikring
- Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Finansielle eiendeler klassifiseres i denne kategorien dersom de enten forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi eller dersom klassifiseringen eliminerer eller reduserer regnskapsmessig inkonsistens i målingen

Finansielle eiendeler i KLP Skadeforsikring AS omfatter aksjer og andeler, andeler i aksjefond, alternative investeringer, obligasjoner, sertifikater og andeler i rentefond.

D.1.3 Prising av de ulike finansielle instrumenter

Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandører. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Norske rentepapirer – stat

Norske statsobligasjoner prises med Bloomberg som kilde. Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer, unntatt stat, prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. For selskaper hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt.

Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter de samme hovedprinsippene som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

D.2 Forsikringstekniske avsetninger

Forsikringstekniske avsetninger under Solvens II og bokførte regnskapsverdier, er sammensatt som vist i tabell under per 31.12.2018.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2018

Forsikringstekniske avsetninger			
Solvens II-verdier		Regnskap bokført	
Premieavsetning	75	Ikke opptjent premie	405
Erstatningsavsetning	1 780	Erstatningsavsetning	1 920
Risikomargin	146		
Totalt	2 001	Totalt	2 325

Tabellen under er per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017.

Forsikringstekniske avsetninger			
Solvens II-verdier		Regnskap bokført	
Premieavsetning	85	Ikke opptjent premie	369
Erstatningsavsetning	1 891	Erstatningsavsetning	1 995
Risikomargin	138		
Totalt	2 113	Totalt	2 364

Verdsettelsen under Solvens II gjøres til virkelig verdi. I forhold til regnskapet og de bokførte verdiene, medfører det en forskjell for KLP Skadeforsikring AS. Forskjellene mellom Solvens II-verdiene og bokførte verdier i regnskapet er beskrevet videre i dette kapittelet.

D.2.1 Fastsettelse av de forsikringstekniske avsetningene

Bokført regnskap

Ved beregning av forsikringstekniske avsetninger er det foretatt individuell skadereservering for alle meldte skader. Reserveringene justeres i takt med løpende skadebehandling. Alle åpne skader skal ha en spesiell vurdering minst én gang i året.

Avsetning for inntrufne skader som ikke er meldt til selskapet, beregnes ved hjelp av statistiske modeller. Modellene hensyntar det erfaringsbaserte meldemønsteret innenfor de forskjellige risikogrupperne.

I skadeforsikring foretas det også målinger og justeringer av de totale erstatningsavsetningene, fra meldte skader og ikke meldte skader, slik at det totale avsetningsnivået blir målt opp mot endringer i risikoelementer som skadefrekvens, storskadeinnslag, bestandssammensetning og bestandsstørrelse. Erstatningsavsetningene er vurdert til forventningsrett nivå og inneholder avsetninger for fremtidige indirekte skadebehandlingskostnader. Erstatningsavsetningen er ikke neddiskontert.

Avsetning for ikke opptjent premie utgjør den proratariske delen av forfalt premie som opptjenes etter regnskapsavslutningen.

Solvens II-balansen

Erstatningsavsetningene i Solvens II-balansen utgjør nåverdien av fremtidige erstatningsutbetalinger for inntrufne skader samt skadebehandlingskostnader. I praksis beregnes denne ved å neddiskontere de bokførte erstatningsreservene.

Premieavsetningen i Solvens II-balansen utgjør nåverdien av fremtidige premieinnbetalinger og fremtidige erstatningsutbetalinger samt administrasjonskostnader for ikke inntrufne skader. Solvens II-verdiene tar også hensyn til forventet avgang og forventet akseptert forretning for avgitte tilbud som selskapet har forpliktet seg til. Det er fremtidige innbetalinger som står for det meste av forskjellen mot bokført uopptjent premie.

Risikomarginen i Solvens II-balansen er en avsetning som er ment å dekke kostnader det vil medføre å få et annet selskap til å overta selskapets forsikringsportefølje. Denne er beregnet ut fra nåverdien av kapitalkostnaden et overtagende selskap vil få når det må holde risikokapital lik solvenskapitalkravet som oppstår ved å overta porteføljen.

Mer spesifikt beregnes solvenskapitalkravet som oppstår umiddelbart ved å overta forsikringsporteføljen med alle tilhørende forsikringsforpliktelser og fordringer.

Solvenskapitalkravet frem i tid reduseres i takt med reduksjonen i beste estimat for de forsikringstekniske forpliktelsene.

Risikomarginen er så nåverdien av kapitalkostnaden ved å holde risikokapital lik solvenskapitalkravet gjennom hele avviklingstiden.

D.2.2 Fastsettelse av de forsikringstekniske avsetningene per bransje

Premieavsetning (Solvens II) versus ikke opptjent premie (regnskap)

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi var totalt 330 millioner kroner per 31.12.2018 (284 millioner kroner per 31.12.2017).

Forskjellen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi skyldes i hovedsak at premieavsetningen etter Solvens II blir redusert ved at det hensyntas fremtidige premieinnbetalinger. Tilsvarende reduseres premiefordringene på eiendelssiden av solvens II-balansen.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2018 per bransje.

Bransje	Premieavsetning Solvens II	Ikke opptjent premie Regnskap
Yrkesskade	4	12
Inntektstap	-2	13
Motorvogn-trafikk	9	60
Motorvogn-øvrige	20	130
Brann og annen skade på eiendom	37	148
Ansvar	0	7
Assistanse	1	19
Helseforsikringer	6	15
Totalt	75	405

Tabellen under er per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017 per bransje.

Bransje	Premieavsetning Solvens II	Ikke opptjent premie Regnskap
Yrkesskade	2	10
Inntektstap	-1	10
Motorvogn-trafikk	13	59
Motorvogn-øvrige	28	117
Brann og annen skade på eiendom	43	138
Ansvar	-6	7
Assistanse	3	16
Helseforsikringer	3	11
Totalt	85	369

Erstatningsavsetning (Solvens II) versus Erstatningsavsetning (regnskap)

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi var 140 millioner kroner per 31.12.2018 (104 millioner kroner per 31.12.2017).

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2018.

Bransje	Erstatningsavsetning Solvens II	Erstatningsavsetning Regnskap
Yrkesskade	578	642
Inntektstap	361	419
Motorvogn-trafikk	82	84
Motorvogn-øvrige	74	75
Brann og annen skade på eiendom	495	503
Ansvar	136	141
Assistanse	6	6
Helseforsikringer	48	49
Totalt	1 780	1 920

Tabellen under er per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017.

Bransje	Erstatningsavsetning Solvens II	Erstatningsavsetning Regnskap
Yrkesskade	625	683
Inntektstap	394	434
Motorvogn-trafikk	75	78
Motorvogn-øvrige	61	61
Brann og annen skade på eiendom	586	594
Ansvar	92	94
Assistanse	6	6
Helseforsikringer	52	44
Totalt	1 891	1 995

Erstatningsavsetningen er noe redusert som følge av nedjustering av erstatningsreservene på langhalet forretning og lav vekst i porteføljene. Endret rentekurve påvirker også avsetningene etter Solvens-II.

Risikomargin (Solvens II)

Risikomarginen i Solvens II-balansen er beregnet til 146 millioner kroner per 31.12.2018 (138 millioner kroner per 31.12.2017). Denne verdien har intet motstykke i det bokførte regnskapet.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2018.

Bransje	Risikomargin Solvens II
Yrkesskade	35
Inntektstap	28
Motorvogn-trafikk	16
Motorvogn-øvrige	13
Brann og annen skade på eiendom	39
Ansvar	11
Assistanse	2
Helseforsikringer	2
Totalt	146

Tabellen under er per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017.

Bransje	Risikomargin Solvens II
Yrkesskade	37
Inntektstap	29
Motorvogn-trafikk	9
Motorvogn-øvrig	13
Brann og annen skade på eiendom	38
Ansvar	9
Assistanse	2
Helseforsikringer	2
Totalt	138

Endringene fra 2017 til 2018 skyldes i hovedsak historisk vekst i forsikringsporteføljen.

D.3 Andre forpliktelser

Andre forpliktelser under Solvens II og andre bokførte regnskapsmessige forpliktelser var sammensatt som i tabellen under per 31.12.2018.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2018.

Forpliktelser	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Forsikringstekniske avsetninger	2 001	2 325
Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger	52	52
Pensjonsforpliktelser	84	84
Forpliktelser ved utsatt skatt	245	185
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører	38	51
Øvrige forpliktelser	75	23
Sum forpliktelser	2 595	2 721

Tabellen under er per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017.

Forpliktelser	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Forsikringstekniske avsetninger	2 113	2 364
Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger	51	51
Pensjonsforpliktelser	74	74
Forpliktelser ved utsatt skatt	237	195
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører	38	38
Øvrige forpliktelser	149	100
Sum forpliktelser	2 662	2 822

Forsikringstekniske avsetninger og differansen mellom Solvens II-verdier og bokførte regnskapsverdier for disse, er omtalt i kapittel D.2 over. Postene avsetninger andre enn forsikringstekniske avsetninger og pensjonsforpliktelser er identiske i Solvens II-balansen og i det bokførte regnskapet.

Forskjellene mellom Solvens II-verdiene og bokførte verdier i regnskapet for forpliktelser ved utsatt skatt, forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører og øvrige forpliktelser er beskrevet videre i dette kapittelet.

D.3.1 Forpliktelse ved utsatt skatt

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi er 60 millioner kroner per 31.12.2018 (42 millioner kroner per 31.12.2017). Forskjellen består av beregnet skatteforpliktelse på forskjellene mellom Solvens II-verdiene og de bokførte regnskapsverdiene.

D.3.2 Forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført verdi er 13 millioner kroner (0 millioner kroner per 31.12.2017). Forskjellen består av betalte premie for forsikringskontrakter som ennå ikke er i kraft.

D.3.3 Øvrige forpliktelser

Differansen mellom Solvens II-verdien og den bokførte regnskapsverdien var 52 millioner kroner per 31.12.2018 (49 millioner kroner per 31.12.2017).

Differansen er avsetning til garantiordningen som klassifiseres som en forpliktelse i Solvens II-balansen. I det bokførte regnskapet klassifiseres denne posten som egenkapital.

D.4 Alternative verdsettelsesmetoder

Vurderingsprinsipper for eiendeler som ikke kan verdsettes basert på noterte priser, er beskrevet i note 5 Virkelig verdi hierarki i årsrapporten for 2018.

D.5 Andre opplysninger

Selskapet benytter ikke volatilitetsjustering eller matching adjustment.

E. Kapitalforvaltning

Retningslinje for kapitalstyring i KLP Skadeforsikring AS sikrer at virksomheten er tilstrekkelig kapitalisert, herunder oppfyller regulatorisk minimumskrav til solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav fastsatt av tilsynsmyndighetene. Selskapet har i tillegg interne rammer for solvenskapitalkravet som skal ligge godt over minimumskravet satt under Solvens II for minstekapitalkrav og solvenskapitalkrav. Behandling av disse interne rammene skjer årlig i forbindelse med utarbeidelse av kapitalplanen for selskapet.

Spesielt med hensyn til solvenskapitaldekning er følgende vedtatt:

- Selskapet solvenskapitaldekning skal være større enn 150 prosent.
- Selskapet har et langsiktig mål om solvenskapitaldekning på 200 prosent.

Dette kan tolkes som følger:

- Dersom solvenskapitaldekningen er mindre enn 150 prosent skal forhåndsdefinerte handlingsplaner iverksettes for å forbedre situasjonen.
- Dersom solvenskapitaldekningen er mellom 150 og 200 prosent skal tiltak for å forbedre denne iverksettes. Dette kan for eksempel bety at lønnsomhet prioriteres foran vekst.
- Dersom solvenskapitaldekningen er over 200 prosent kan selskapet tillate seg å prioritere vekst.

Selskapets beregnede solvenskapitalkrav etter Solvens II-reglene var ved utgangen av 2018 på 725 millioner kroner (758 millioner kroner per 31.12.2017). Selskapets solvenskapital var på samme tidspunkt 1 759 millioner kroner (1 764 millioner kroner per 31.12.2017). Solvenskapitaldekningen var således 243 prosent per 31.12.2018 (233 prosent per 31.12.2017). Denne kapitalsituasjon viser at selskapet er meget godt kapitalisert og i stand til å møte vekst i forretningsvolum de neste årene, i henhold til selskapets forretningsplan.

Den ansvarlige kapitalen i KLP Skadeforsikring AS investeres på lik linje med resten av balansen. For mer detaljer, se kapittel A.3.

E.1 Ansvarlig kapital

E.1.1 Bokført regnskap

Foretakets egenkapital består av aksjekapital og annen egenkapital. Aksjekapitalen er stiftet av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap, som eier alle aksjene i foretaket. Foretakets aksjer er et omsettelig egenkapitalinstrument, men aksjene er ikke notert på børs eller annen markeds plass.

Annen egenkapital består av mottatt konsernbidrag (innskutt egenkapital) og opptjent egenkapital.

Avsetning til naturskadefondet er ment å dekke fremtidige utbetalinger til erstatninger knyttet til fremtidige naturskader. Avsetninger knyttet til fremtidige hendelser kan ikke klassifiseres som en forpliktelse og er derfor klassifisert som egenkapital.

Avsetning til garantiordningen er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger som følger av at et annet skadeforsikringsforetak ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetningen tilsvarer 1,5 prosent av de tre siste års opptjente bruttopremie. Avsetning til garantiordningen er å betrakte som en betinget forpliktelse og er således klassifisert som egenkapital.

Utdeling fra foretaket er regulert gjennom alminnelige selskapsrettslige bestemmelser.

Oversikt over den bokført egenkapitalen og forpliktelsene per 31.12.2017 og 31.12.2018 er vist i tabellen under.

Tabell: Bokført egenkapital og forpliktelser i millioner kroner.

Egenkapital	31.12.2018	31.12.2017
Aksjekapital	220	220
Annen innskutt egenkapital	141	141
Innskutt egenkapital	361	361
Avsetning til naturskadefondet	206	164
Avsetning til garantiordningen	52	49
Annen opptjent egenkapital	1 156	1 198
Opptjent egenkapital	1 414	1 411
Sum egenkapital	1 775	1 772
Forpliktelser	31.12.2018	31.12.2017
Brutto forsikringsforpliktelser	2 325	2 364
Avsetninger for forpliktelser (pensjon og utsatt skatt)	269	269
Forpliktelser	105	171
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	22	18
Sum forpliktelser	2 721	2 822
Sum egenkapital og forpliktelser	4 495	4 594

Selskapets egenkapital økte moderat med 3 millioner kroner, og sum forpliktelser ble redusert med 101 millioner kroner i løpet av 2018.

E.1.2 Solvens II-balansen

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer- eller mindreverdier til. Dette er beskrevet mer utfyllende i kapittel D.1 Eiendeler.

Tabell: Forenklet Solvens II-balanse, beløp i millioner kroner.

Forenklet Solvens II-balanse	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler, bokført	4 495	4 594
Merverdier investeringer (HTF m.m)	50	92
Verdijustering reassuranseandeler	-30	-52
Immaterielle eiendeler	-44	-26
Fordringer på forsikringstakere	-247	-200
Utsatt skatt	29	18
Sum eiendeler etter Solvens II	4 254	4 426

	31.12.2018	31.12.2017
Beste estimat	1 855	1 975
Risikomargin	146	138
Andre forpliktelser	250	311
Utsatt skatteforpliktelse	245	237
Sum forpliktelser etter Solvens II	2 495	2 662
Eiendeler minus forpliktelser	1 759	1 764
Avsetning til naturskadefondet	-206	-164
Tellende ansvarlig kapital – kapitalgruppe 1	1 553	1 600
Avsetning til naturskadefondet	206	164
Tellende ansvarlig kapital – kapitalgruppe 2	206	164
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	1 759	1 764
Solvenskapitalkrav (SCR)	725	758
Minstekapitalkravet (MCR)	326	341
Solvensgrad	243 %	233 %

Selskapets solvenskapital, tellende ansvarlig kapital til dekning av solvenskapitalkravet, var 1 759 millioner kroner per 31.12.2018 (1 764 millioner kroner per 31.12.2017). Kapitalen er sammensatt av kapitalgruppe 1 og kapitalgruppe 2. Kapitalgruppe 1 består av kapital som kan benyttes til å dekke ethvert tap til enhver tid. Per 31.12.2018 var dette beløpet 1 553 millioner kroner (1 600 millioner kroner per 31.12.2017). Kapitalgruppe 2 er begrenset til å kunne dekke naturskadeerstatninger. Dette beløpet var 206 millioner kroner per 31.12.2018 (164 millioner kroner per 31.12.2017).

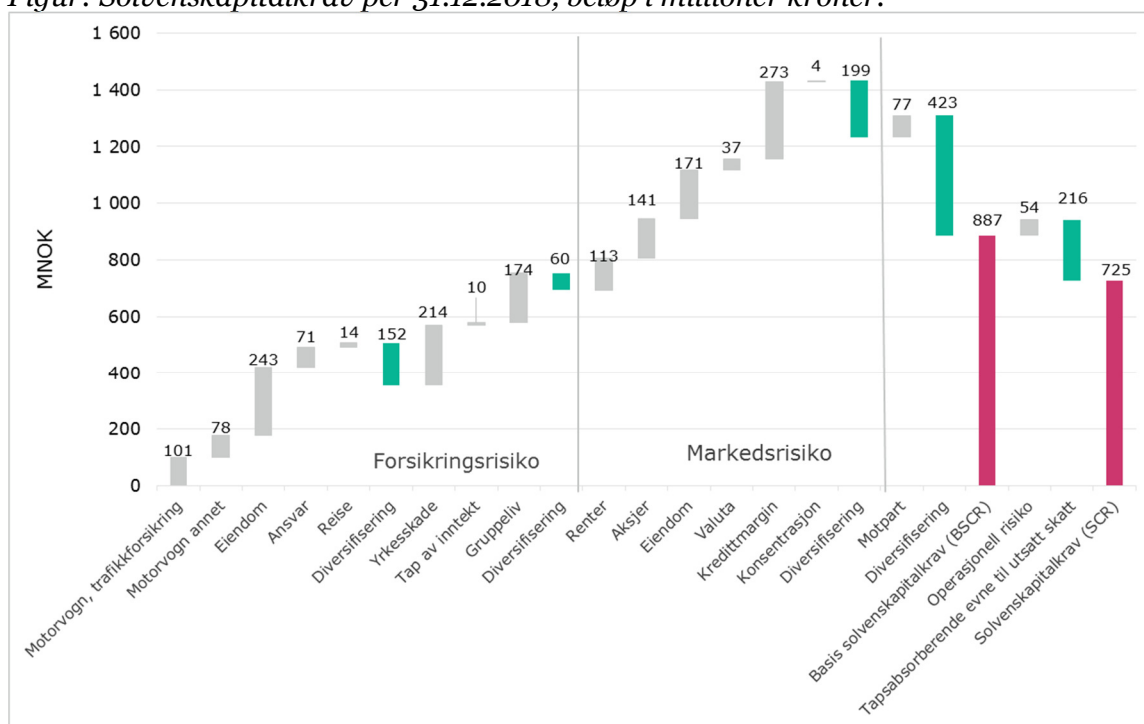
Tellende ansvarlig kapital for minstekapitalkravet er sammensatt ved det totale beløp i kapitalgruppe 1 og et beløp som tilsvarer kapitalgruppe 2 begrenset til 20 prosent av minstekapitalkravet, altså 1 618 millioner kroner per 31.12.2018 (1 668 millioner kroner per 31.12.2017). Minstekapitaldekningen etter Solvens II-regelverket var dermed 496 prosent per 31.12.2018 (489 prosent per 31.12.2017).

E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav

Krav

Som beskrevet i kapittelet over, var solvenskapitalkravet 725 millioner kroner og minstekapitalkravet 326 millioner kroner per 31.12.2018 (henholdsvis 758 millioner kroner og 341 millioner kroner per 31.12.2017). Beregnet solvenskapitalkrav, fordelt på risikomoduler er vist i figuren under.

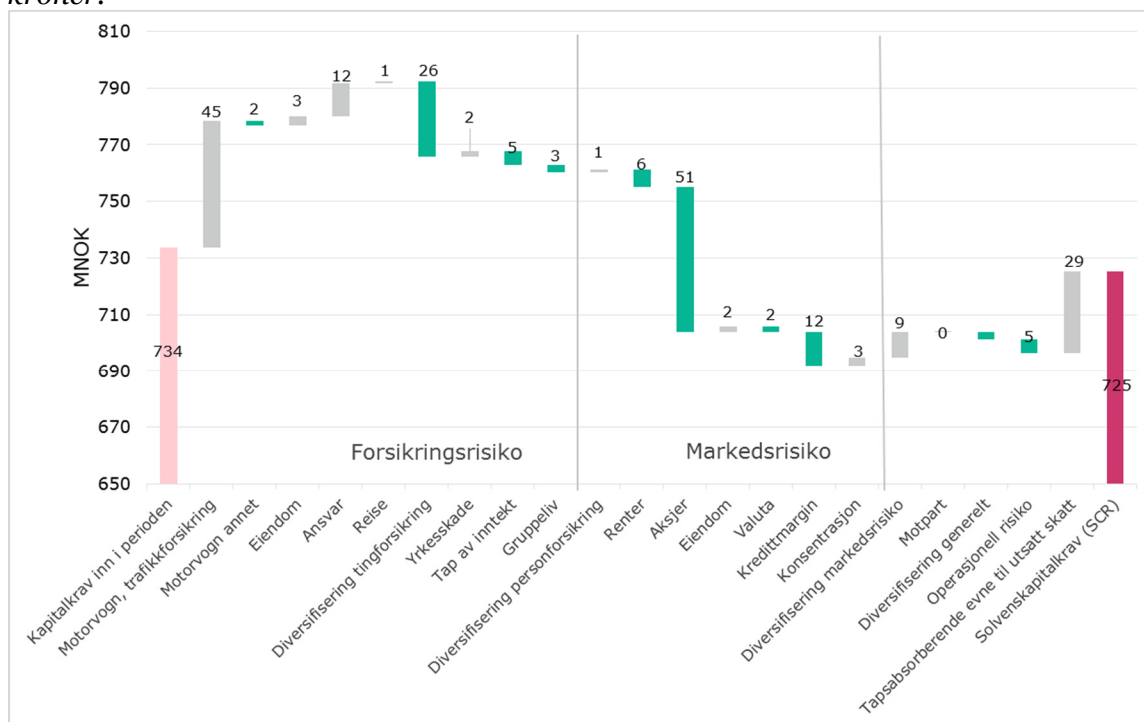
Figur: Solvenskapitalkrav per 31.12.2018, beløp i millioner kroner.



Solvens II-beregningene resulterte i et samlet solvenskapitalkrav på 725 millioner kroner per 31.12.2018. Figuren over viser de ulike risikoområdene og deres bidrag til solvenskapitalkravet.

Figuren under viser endring i kapitalkrav fra hver enkeltrisiko i beregningen.

Figur: Utviklingen i solvenskapitalkrav fra 31.12.2017 til 31.12.2018, beløp i millioner kroner.

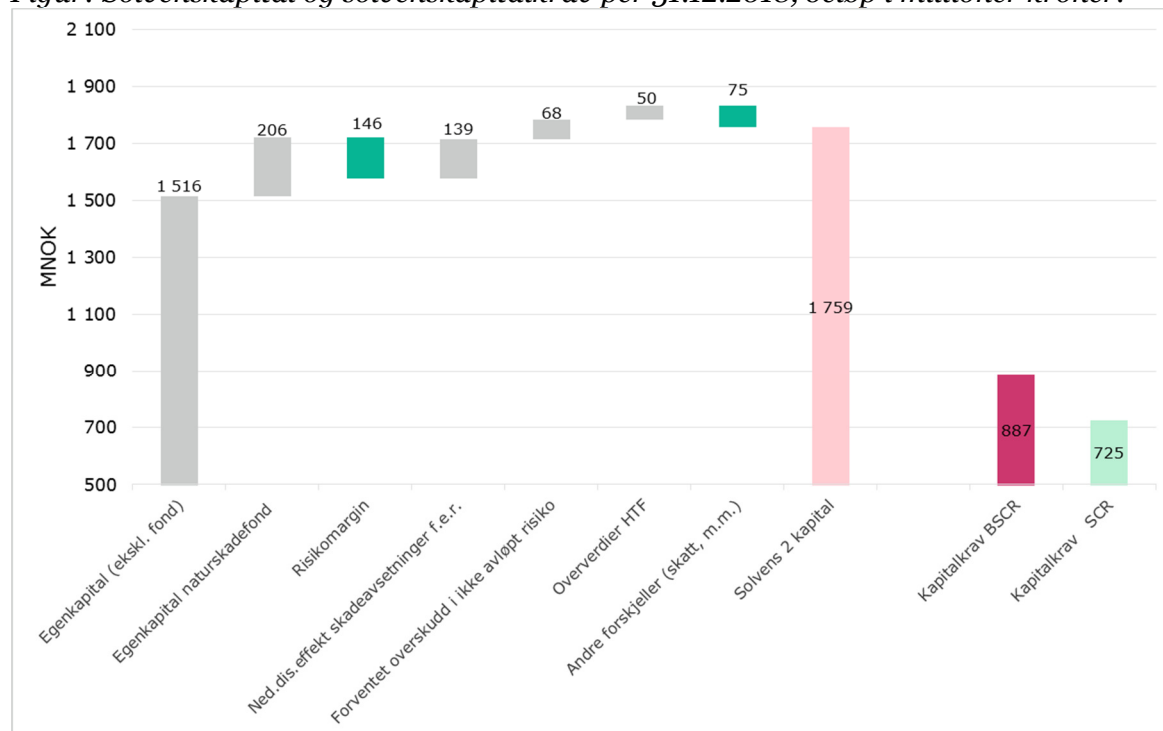


Samlet solvenskapitalkrav ble redusert med 32 millioner kroner (4 prosent) i løpet av 2018. Markedsrisiko har gått ned med 43 millioner kroner (7 prosent), noe som hovedsakelig skyldes stor nedgang i aksjerisiko som ble redusert med 47 millioner kroner. Tingforsikringsrisiko har vokst med 39 millioner kroner, mens helseforsikring er redusert med 22 millioner kroner.

Kapital

Som beskrevet i kapitlet over, var solvenskapitalen 1 759 millioner kroner per 31.12.2018 (1 764 millioner kroner per 31.12.2017). Selskapets solvenskapital sammenlignet med solvenskapitalkravet er vist i figuren under.

Figur: Solvenskapital og solvenskapitalkrav per 31.12.2018, beløp i millioner kroner.



Selskapets solvenskapital summerte seg til 1 759 millioner kroner per 31.12.2018. Det vil si 1 034 millioner kroner høyere enn kravet på 725 millioner kroner. Solvenskapitaldekningen ble dermed 243 prosent noe som er meget solid (233 prosent per 31.12.2017).

Selskapet reduserte sin bokførte egenkapital med 43 millioner kroner i løpet av 2018. Øvrige solvenskapitalelementer er økt med 38 millioner kroner slik at solvenskapitalen er redusert med 5 millioner kroner. Netto konsernbidrag fra selskapet til eier er null for 2018.

I selskapets egenvurdering av risiko og solvens (ORSA), stilles det krav til at det løpende skal vurderes om kapitalkravene overholdes. Selskapet tar hensyn til at kapitalbehovet er framtidsrettet og inkluderer forventet vekst. Forretningsplanen for KLP Skadeforsikring AS går fram til og med år 2021. Basert på forventet vekst fra forretningsplanen og konservativt beregnede reserve- og balansestørrelser, har vi fremskrevet solvenskapitalkrav og solvenskapital til utgangen av 2021.

Resultatene viser at solvenskapitalkravet anslås å øke med 135 millioner kroner til 860 millioner kroner fra utgangen av 2018 til utgangen av 2021. Solvenskapitalen anslås å øke med 139 millioner kroner til 1 898 millioner kroner i samme tidsrom. Ut fra dette anslås solvenskapitaldekningen å være omtrent 221 prosent ved utgangen av 2021. Selskapet er meget godt kapitalisert til å møte fremtidig vekst og eventuelle ugunstige risikoresultater.

E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet

KLP Skadeforsikring benytter ikke den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko.

E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller

KLP Skadeforsikring benytter ikke interne modeller.

E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet

KLP Skadeforsikring oppfylder både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet.

E.6 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om foretakets kapitalkrav anses dekket i det foregående.

Godkjenning

Rapporten er godkjent av styret i KLP Skadeforsikring 27. februar 2019.

Templater

Følgende QRTer (Quantitative Reporting Templates) er inkludert i det følgende.

QRT kode	QRT navn
S.01.02.01	Generell informasjon om foretaket
S.02.01.02	Balansen
S.05.01.02	Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje
S.05.02.01	Premier, erstatninger og kostnader - landfordelt
S.12.01.02	Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring og helseforsikring håndtert som livsforsikring
S.17.01.02	Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring
S.19.01.21	Erstatninger i skadeforsikring
S.23.01.01	Ansvarlig kapital
S.25.01.21	Solvenskapitalkrav - for foretak som benytter standardmetoden
S.28.01.01	Minstekapitalkrav - kun livsforsikrings- eller skadeforsikringsvirksomhet